

การสร้างตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของนักเขียนไทย

The Construction of Serial Characters in Novels of Thai Authors

วาทีณี ศรีชัย¹

Watinee Sirichai

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของนักเขียนไทย จากนักเขียนจำนวน 7 คน ได้แก่ ดอกไม้สด ป.อินทปาลิต ก.สุรางคนางค์ ว.ณ.ประมวญมารค พนมเทียน ปิยะพร คักดีเกษมและกิงฉัตร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งจากการศึกษาพบการสร้างตัวละครต่อเนื่อง 3 ลักษณะคือ ตัวละครชุด ตัวละครภาคต่อ และตัวละครต่อเนื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากนวนิยายเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวรรณกรรมวิจารณ์ได้ โดยศึกษาความต่อเนื่องของตัวละครในนวนิยายเป็นประเด็นในการวิจารณ์ และควรมีการศึกษาโครงสร้างทางวรรณกรรมของนวนิยายที่มีความต่อเนื่องกัน เช่น โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และแนวคิดสำคัญในการสร้าง

Abstract

This research aimed to study the construction of serial characters in Thai novels written by seven authors who are: Dok Mai Sod, Por Intapalit, Kor Surangkaang, Wor Na Pramualmark, Panom Tian, Piyaporn, Sakasem and Kingchat. The study was conducted as a qualitative research when the contents were analyzed as for data analysis. The findings revealed that there are three characteristics of serial characters: novel-series characters, novel-versions characters and novel-continual characters. The recommendation from this study was that it could be applied in the study of literary criticism by examining the continuity of the characters in the novels as an issue for criticism. In addition, there should be the study of literary structures of the continual novels such as plot, theme, characters, dialogue, scene, main production concept.

¹ อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทนำ

นวนิยายเป็นบันเทิงคดีรูปแบบหนึ่งที่ไทยได้รับอิทธิพลจากประเทศตะวันตก นับตั้งแต่พ.ศ. 2445 จนถึงปัจจุบันนวนิยายได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายจากผู้อ่าน สังเกตได้จากจำนวนนักเขียนและนวนิยายที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งมีความหลากหลายของแนวเรื่องเพิ่มขึ้น อาทิ นวนิยายรัก ผจญภัย ประวัติศาสตร์ การเมือง ศาสนา อาชญนิยาย หัสนิยาย นวนิยายสะท้อนปัญหาสังคม และนวนิยายเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นต้น (อิงอร สุพันธ์ุณี, 2548) เหล่านี้คือความหลากหลายของนวนิยายไทย โดยเฉพาะการนำเสนอภาพสะท้อนของสังคมในแต่ละยุคสมัยทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรมและวิถีชีวิตทั้งนี้เพราะการสร้างนวนิยายขึ้นมาเรื่องหนึ่งนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญได้แก่โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ฉาก บรรยากาศ บทสนทนา และตัวละคร ซึ่งผู้วิจัยได้ตระหนักถึงองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินเรื่องคือ ตัวละคร เพราะนวนิยายส่วนใหญ่ที่เป็นที่รู้จักและจดจำของผู้อ่านเกิดจาก ตัวละคร ผู้อ่านจะเกิดความรู้สึกรัก ประทับใจหรือชิงชังตัวละคร ดังกล่าวนี้เป็นผลจากการสร้างสรรค์ของผู้เขียนที่ให้บทบาทแก่ตัวละคร ดังที่วิภา กงกะนันทน์ ได้กล่าวว่า ตัวละครมีความสำคัญต่อนวนิยายทุกเรื่องตัวละครใน นวนิยายโดยทั่วไปเป็นคนสมมุติ คือ เป็นคนที่ผู้แต่งเสกสรรปั้นสร้างขึ้นให้มีลักษณะ บุคลิกภาพ และวิถีชีวิตคล้ายมนุษย์ ปุณฺชนในวัฒนธรรมสังคมนั้นที่ผู้อ่านสัมผัสอยู่ในชีวิตประจำวันในแต่ละช่วงสมัย กล่าวคือตัวละครจะมีพฤติกรรมและภูมิปัญญาที่แสดงให้เห็นอิทธิพลของกิเลส อวิชชา และภาวะแวดล้อมต่างๆ ทั้งทางรูปธรรมและนามธรรม (วิภา กงกะนันทน์, 2540) ดังกล่าวนี้อาจเห็นได้ว่าตัวละครมีความสำคัญต่อความสำเร็จ ความมีชื่อเสียง และความเป็นอมตะของนวนิยาย แต่การสร้างตัวละครให้เป็นที่รู้จักและประทับใจแก่ผู้อ่านเป็นสิ่งที่ยากยิ่งดังนั้น นวนิยายหลายๆ เรื่องที่เป็นอมตะถือว่าเป็นความสำเร็จของการสร้างตัวละคร

ในการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับนวนิยายมีการสร้างตัวละครหลายรูปแบบดังที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวถึงแนวการพิจารณาตัวละครดังนี้ ตัวละครที่มีความสำคัญกับเนื้อเรื่องและตัวละครที่แสดงให้เห็นถึงความคิดและปรัชญาของผู้ประพันธ์ ทั้งยังทำให้เรื่องมีรสมากขึ้น ถือได้ว่าเป็นตัวละครเอก แต่ตัวละครตัวใดที่ไม่เกี่ยวกับการแสดงแนวคิดหรือปรัชญาของผู้ประพันธ์ตัวละครนั้นไม่ใช่ตัวละครเอก (ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, 2539) ส่วนฟิลิปดาก็ได้กล่าวถึงลักษณะตัวละคร

โดยกล่าวว่าประเภทของตัวละครหากจัดตามบทบาทหรือหน้าที่โดยทั่วไปจะมีอยู่ 3 ประเภท คือหนึ่งตัวละครเอกหรือตัวละครสำคัญ เช่น พระเอก นางเอก หรือใครสักคนที่เป็นศูนย์กลางของเรื่อง สองตัวร้ายหรือตัวปรักษ์ และสามตัวประกอบ (ฟิลิปดา, 2549) ดังนั้นคือลักษณะของตัวละคร ที่สามารถพบได้จากในนวนิยาย

ตัวละครในนวนิยายส่วนใหญ่จะปรากฏภายในเรื่องเดียวและไม่ปรากฏในเรื่องอื่นอีกซึ่งเป็นวิธีการเขียน ที่นักเขียนไทยยึดถือและปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน แต่ยังมีนักเขียนส่วนหนึ่งที่สร้างตัวละครขึ้นมาดำเนินบทบาทแล้วถึงแม้จะจบเรื่องลงแล้วแต่ตัวละครในบางเรื่องนั้นยังไปปรากฏบทบาทในนวนิยายเรื่องอื่นอีก อันที่จริงแล้วนักเขียนไทยที่ใช้วิธีการในลักษณะนี้ก็พอมีอยู่บ้าง แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายนัก ซึ่งตั้งแต่อดีตอาชุนิยายเรื่อง นิทานทองอินบท พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่มีเนื้อหาทำนองเดียวกับนวนิยายชุดนักสืบเชอร์ล็อกโฮล์มส์ โดยที่ตัวละครหลักของนิทานทองอิน คือนายทองอิน ซึ่งดำเนินเรื่องด้วยสืบสวนคดีต่างๆ ที่เกิดขึ้น ข้อสังเกตประการหนึ่งที่พบในนิทานทองอิน คือการใช้ตัวละครเอกปรากฏบทบาทในทุกตอน ดังกล่าวนี้เป็นลักษณะสำคัญที่เรียกว่าเป็นการใช้ตัวละครต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้จึงพบว่าการใช้ตัวละครต่อเนื่องปรากฏขึ้นตั้งแต่ยุคแรกๆ ของรูปแบบนวนิยาย วิธีการดังกล่าวในการสร้างตัวละครให้เป็นที่รู้จักและดึงดูดใจผู้อ่าน จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการสร้างตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของนักเขียนไทย

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาการสร้างตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของนักเขียนไทย

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษานวนิยายของนักเขียนจำนวน 7 คนที่ปรากฏตัวละครต่อเนื่องในนวนิยาย ของ ดอกไม้สด ป.อินทรปาลิต ก.สุรางคนางค์ ว.ณ.ประมวญ มารด พนมเทียน ปิยะพร ศักดิ์เกษม และกึ่งฉัตร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา

ในการศึกษาการสร้างตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของนักเขียนไทย พบตัวละครต่อเนื่องในนวนิยาย 3 ลักษณะ ได้แก่ ตัวละครชุด ตัวละครภาคต่อ และตัวละครต่อเนื่อง ที่มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากนวนิยายเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. **ตัวละครชุด** เป็นตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายของป.อินทปาลิต หรือปรีชา อินทปาลิต นักเขียนผู้สร้างเรื่องชุดที่มีความเป็นอมตะมีลักษณะเป็นหัตถ์นิยายเรื่องสามเกลอ หรือพล นิกร กิมหงวน ซึ่งได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นอันมากโดยเฉพาะหมู่วัยรุ่นในอดีต อารีลักษณ์ พูลทรัพย์ ได้กล่าวว่า ป.อินทปาลิตได้เริ่มประพันธ์หัตถ์นิยายตลกเบาสมองเรื่อง อายผู้หญิง ซึ่งได้รับความนิยมจากนักอ่านอย่างกว้างขวางเกินความคาดหมาย ป.อินทปาลิต จึงสร้างหัตถ์นิยายชุดนี้ออกมาทีละตอนอย่างไม่ขาดสาย และได้เพิ่มตัวละครสำคัญ ๆ ขึ้นมาอีกหลายคน (อารีลักษณ์ พูลทรัพย์, 2547)

บทบาทของตัวละครในเรื่องชุด พล นิกร กิมหงวน ได้สร้างความบันเทิงให้แก่ผู้อ่านมาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลายาวนานกว่า 30 ปี อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนเลยว่าจะมีนวนิยายเรื่องใดในแวดวงวรรณกรรมไทยที่ใช้ตัวละครชุดเดียวกันแต่สามารถครองใจผู้อ่านได้ยาวนาน จนกระทั่งมีจำนวนมากมายนับพันตอนดังเช่นหัตถ์นิยายชุดนี้

ตัวละครในหัตถ์นิยายชุดพล นิกร กิมหงวน จะมีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมของตัวละครคงเดิมไว้เหมือนในทุกตอน ทั้งตัวละครเอก ตัวละครรองและตัวละครประกอบ แม้ว่าหัตถ์นิยายชุดนี้จะมีหลายพันตอนแต่พบว่าในทุกตอนยังคงเป็นเรื่องราวของ พล นิกร และกิมหงวน เป็นหลัก ส่วนตัวละครอื่นก็ยังคงบทบาทและความสำคัญที่สัมพันธ์กับตัวละครเอก แต่จะมีการเปลี่ยนเนื้อเรื่อง หรือเหตุการณ์ในเรื่องไป ลักษณะตัวละครในเรื่องชุดพล นิกร กิมหงวน พลตระเวนได้กล่าวไว้ว่า ตัวละครเหล่านี้เป็นตัวละครอยู่ตลอดกาล เป็นที่รู้จักกันทั่ว การสร้างตัวละครของป.อินทปาลิตนั้นในระยะแรกผู้เขียนเป็นผู้ควบคุมตัวละครทั้งหมดให้แสดงบทบาท เมื่อนานเข้าตัวละครทุกตัวจะมีลักษณะเฉพาะของตน ป.อินทปาลิตก็เพียงแต่วางฉากให้ตัวละครได้แสดงบทบาทไปตามลักษณะเฉพาะของตน ด้วยเหตุนี้หัตถ์นิยายชุดสามเกลอ หรือ พล นิกร กิมหงวน จึงเป็นหัตถ์นิยายที่มีชื่อเสียงที่สุดของไทยและเป็นเรื่องที่ใช้ลักษณะตัวละครชุดเดียวกัน (พลตระเวน, 2544) ดังกล่าวนี้นี้จึงพบว่าการใช้ตัวละครชุดเดียวกันในทุกตอน แม้นวนิยายเรื่องนี้มีความยาวมาก เนื้อเรื่องก็ยังคงเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครพล นิกร กิมหงวน และตัวละครอื่นก็ยังคงบทบาทเช่นเดิม ดังนั้นในลักษณะดังที่กล่าวมาจึงเป็นการใช้ตัวละครต่อเนื่องที่มีบทบาทคงเดิม

2. **ตัวละครภาคต่อ** เป็นตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายที่เป็นภาคต่อกันเพื่อความสมบูรณ์ของเรื่องนักเขียนนวนิยายที่มีตัวละครภาคต่อมักใช้ชื่อเรื่องนวนิยายที่เป็นภาคต่อกันคนละชื่อ บางเรื่องจะทิ้งระยะเวลาในการเขียนต่อห่างกัน อาจเกิดจาก

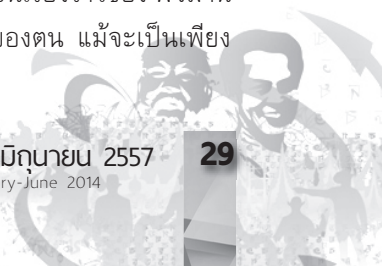
กระแสดความนิยมนวนิยายเรื่องนั้นๆ ของผู้อ่านที่มีต่อนวนิยายภาคแรกมาก นักเขียนจึงเขียน นวนิยายต่อเพื่อตอบสนองความต้องการของเรื่อง ลักษณะดังกล่าวพบในนวนิยายของ ก.สุรางคนางค์ซึ่งเป็นนามปากกาของกัณหา เคียงศิริ นักเขียนสตรีรุ่นบุกเบิกผู้มีชื่อเสียงของไทย งานเขียนนวนิยายของ ก.สุรางคนางค์ ได้สะท้อนถึงความคิดและทัศนคติของผู้คนในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างค่านิยมเดิมกับค่านิยมใหม่ของสังคมที่กำลังพัฒนาไปตามความเปลี่ยนแปลงแห่งยุคสมัย ผลงานของ ก.สุรางคนางค์ จึงมีคุณค่าในฐานะเป็นวรรณกรรมที่ให้ภาพสะท้อนสังคมช่วงนั้นๆ

ในการศึกษาลักษณะตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของ ก.สุรางคนางค์พบว่า สามารถแบ่งนวนิยายที่มีลักษณะ ตัวละครต่อเนื่องได้เป็น 2 ชุด คือ ชุดแรกเรื่องเขมรินทร์ - อินทรา และคุณครูอินทรา ชุดที่สองคือเรื่องบ้านทรายทอง และพจมาน สว่างวงศ์

นวนิยายเรื่องเขมรินทร์-อินทรา เป็นเรื่องราวความรักระหว่างผู้หญิงไทย อินทราและเจ้าชายกัมพูชา เขมรินทร์ ข้อสังเกตในบทสุดท้ายของเรื่องจะยังไม่จบสมบูรณ์เพราะมีการค้างเรื่องราวระหว่างตัวละคร เขมรินทร์และอินทราอยู่ ดังนั้นจึงมีนวนิยายอีกเรื่อง คือ คุณครูอินทรา ซึ่งเป็นภาคต่อของเรื่อง เขมรินทร์-อินทรา เป็นเรื่องราวหลังจากอินทรากลับมายังประเทศไทย และมาเป็นครูอินทราของเด็กนักเรียน โดยมีพิพงค์ บริพัตรโยธิน ชายหนุ่มผู้เพียบพร้อมด้วยรูปสมบัติ และทรัพย์สมบัติ ได้เข้ามาในชีวิตของอินทรา ในเรื่องคุณครูอินทรา ความรักของเจ้าชายเขมรินทร์และอินทรา ต้องพบอุปสรรคสำคัญในเรื่องศักดิ์นาแห่งชนชั้น และในเรื่องคุณครูอินทราเป็นภาคจบสมบูรณ์ของเขมรินทร์ - อินทรา ซึ่งตอนจบเขมรินทร์ก็ได้สมรสไปแล้ว และสุดท้ายอินทราที่ตัดสินใจไปอยู่ต่างประเทศและสมรสกับพิพงค์ การจบภาคสมบูรณ์ในเรื่องคุณครูอินทราทำให้เห็นถึงความต่อเนื่องของนวนิยายในลักษณะที่มีโครงเรื่องสืบเนื่องกัน ตัวละครชุดเดียวกันโดยเฉพาะตัวละครเอกและมีการเพิ่มตัวละครสำคัญเข้าไปเพื่อความสมบูรณ์ของเรื่อง

นอกจากนี้ผลงานนวนิยายของ ก.สุรางคนางค์ ที่มีชื่อเสียงอีกเรื่องคือ บ้านทรายทอง เป็นที่นิยมของผู้อ่านทั้งที่เป็นหนังสือ ทั้งที่นำไปสร้างเป็นละครและภาพยนตร์ ซึ่งจากความสำเร็จของบ้านทรายทองทำให้เกิด นวนิยายอีกเรื่องตามมาคือพจมาน สว่างวงศ์

นวนิยายเรื่องบ้านทรายทอง เขียนขึ้นในพ.ศ. 2493 เป็นเรื่องราวของ พจมาน พินิตนันทน์ เด็กสาวผู้มีความหยิ่งในศักดิ์ศรีและชาติกำเนิดของตน แม้จะเป็นเพียง

สามัญชนก็ตาม เธอจำเป็นต้องจากบ้านสวนเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อเรียนหนังสือ ต่อตามความประสงค์ของบิดาที่เขียนสั่งไว้ก่อนเสียชีวิต ให้พจมานไปอาศัยอยู่กับ ครอบครัวหม่อมพรรณราย ซึ่งเป็นพี่สาวแท้ๆ ของพ่อที่บ้านทรายทอง ในกรุงเทพฯ ที่นพจมานได้พบกับ หม่อมป้า และญาติๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นเชื้อพระวงศ์ผู้สูงศักดิ์ที่เธอ ไม่คุ้นเคยมาก่อน เธอได้รับการดูแลเลี้ยงดูอย่างอบอุ่นต่าง ๆ นานา พวกเขามิได้เห็นเธอ เป็นญาติ หากปฏิบัติต่อเธออย่างผู้อาศัยที่ต่ำต้อย ไร้เกียรติ แต่ในที่สุดความตึงตัง พจมานก็ชนะใจคุณชายกลางหรือ ม.ร.ว.ภราดาพัฒนระพี ญาติผู้พี่และทั้งคู่ก็ได้ แต่งงานกันในที่สุด เรื่องราวบ้านทรายทองจึงจบลงตรงนี้ หากแต่กระแสดวงความชื่นชอบ เรื่องบ้านทรายทองของผู้อ่านมีมาก ก.สุรางคนางค์จึงเขียน นวนิยายอีกเรื่องขึ้นมา คือพจมาน สว่างวงศ์ กล่าวได้ว่านวนิยายเรื่องนี้เป็นตอนจบสมบูรณ์ของบ้านทรายทอง เป็นเรื่องราวหลังจากพจมาน พินิตนันท์ สมรสกับม.ร.ว.ภราดาพัฒนระพี สว่างวงศ์ และใช้ชื่อว่าพจมาน สว่างวงศ์ เนื้อหาของเรื่องเป็นอุปสรรคในการใช้ชีวิตคู่ ทั้งจาก หม่อมพรรณราย คุณหญิงเล็กและพจנייםน้องสาวของพจมาน ทั้งความไม่เข้าใจกันของ ม.ร.ว.ภราดาพัฒนระพี และการสูญเสียคุณชายน้อย ซึ่งเมื่อเรื่องคลี่คลายลง พจมาน สว่างวงศ์ จึงมีความเข้าใจกับม.ร.ว.ภราดาพัฒนระพี เรื่องนี้จึงจบลงด้วยความสุข

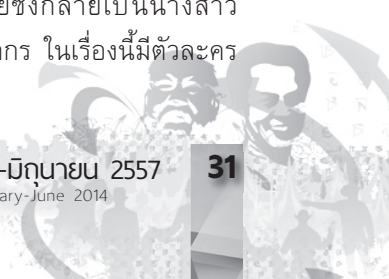
บ้านทรายทองและพจมาน สว่างวงศ์ เป็นนวนิยายที่มีลักษณะเรื่องต่อกัน เพื่อการจบเรื่องอย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ตัวละครในเรื่องยังคงบทบาทเดิม คือตัวละครเอก ยังคงเป็นตัวละครเดิม แม้เรื่องจะเปลี่ยน เช่นพจมาน พินิตนันท์ หรือ ม.ร.ว.ภราดา พัฒนระพี สว่างวงศ์ และตัวละครอื่นๆ ก็ยังคงดำเนินบทบาทตามเดิมเช่นเดียวกัน ดังนั้น นวนิยายทั้งสองเรื่องเป็นเรื่องราวต่อเนื่องกันเพื่อความสมบูรณ์ของเรื่อง ซึ่งอาจเกิด จากกระแสดวงนิยมเรื่องบ้านทรายทอง ดังที่กล่าวกันว่าขณะที่ตีพิมพ์เรื่อง บ้านทรายทองเป็นตอนๆ ในนิตยสารปิยมิตรถึงขนาดที่โรงพิมพ์โดนไฟไหม้ หนังสือออกไม่ได้ตามกำหนด ผู้อ่านยังไปยืนรอกันเต็มหน้าโรงพิมพ์เพื่อขออ่าน ตอนต่อไปจากต้นฉบับ จนโรงพิมพ์ต้องพิมพ์ออกมาเป็นแผ่นกระดาษแจกจ่าย ให้อ่านกันตามคำเรียกร้องของผู้อ่าน และยังมีการนำไปสร้างเป็นละครเวทีที่ทั้งยัง พิมพ์เป็นหนังสือไม่เสร็จเหล่านี้เป็นต้น ผู้เขียนจึงได้เขียนเรื่อง พจมาน สว่างวงศ์ ที่ เป็นภาคต่อเพื่อสนองความต้องการของผู้อ่านที่ติดใจและอยากเห็นความสุข ความ สมบูรณ์และความเป็นไปของตัวละครในบ้านทรายทอง ซึ่งภายหลังเมื่อมีการพิมพ์

นวนิยายเรื่องบ้านทรายทอง หรือนำไปสร้างเป็นละครและภาพยนตร์จะรวบเรื่อง พจมาน สว่างวงศ์เข้าไว้เป็นเรื่องเดียวกันคือเรื่อง บ้านทรายทอง

การศึกษาลักษณะตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของ ก.สุรางคนางค์ จากนวนิยายทั้งสองชุด ไม่ว่าจะเป็น เขมรินทร์อินทรี และคุณครูอินทรี หรือบ้าน ทรายทอง และพจมาน สว่างวงศ์ เป็นลักษณะนวนิยายที่มีเนื้อเรื่องต่อกัน หรือสามารถ แบ่งเป็นภาคหนึ่ง และภาคสอง ของนวนิยายเรื่องเดียวกันได้ ดังนั้นตัวละครในเรื่อง จึงเป็นชุดเดียวกัน คือ ตัวละครทุกตัวยังคงบทบาทเดิม แต่ให้มีเนื้อเรื่องสมบูรณ์ขึ้น และเป็นทีล้นสุดของเรื่องราว การที่นักเขียนใช้โครงเรื่องเดียวกันและตัวละครชุด เดียวกันแต่มีชื่อเรื่องต่างกันออกไปอาจเป็นวิธีการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกระแสความนิยม ของนวนิยายเรื่องนั้นๆ ซึ่งสังเกตได้ว่า นวนิยายเหล่านี้เขียนในปีที่ต่างกัน ด้วยเหตุนี้ นวนิยายที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นการใช้ตัวละคร โดยให้คงบทบาทเดิมแม้จะปรากฏ บทบาทในเรื่องใหม่แต่ยังคงมีความเชื่อมโยงกัน จึงถือได้ว่าเป็นลักษณะหนึ่งของตัว ละครต่อเนื่อง

นอกจากนี้ยังพบตัวละครภาคต่อในนวนิยายของพนมเทียน ซึ่งเป็นนามปากกา ของ ฉัตรชัย วิเศษสุวรรณภูมิ ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ประจำปี พ.ศ. 2540 เป็นนักเขียนผู้สร้างผลงานทางวรรณศิลป์ที่ทรงคุณค่าไว้อย่างมากมาย และต่อเนื่อง กันมานานเกินกว่า 5 ทศวรรษ โดยมีผลงานปรากฏอย่างแพร่หลายเป็นที่นิยมของ ผู้อ่านตลอดมา โดยเรื่องที่มีความสอดคล้องกับลักษณะตัวละครต่อเนื่องปรากฏใน นวนิยาย 4 เรื่อง คือละอองดาว สกาวเดือน รัศมีแฉะและมัสยา ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็น นวนิยายอันมีชื่อเสียงของพนมเทียน และนวนิยายดังกล่าวมีลักษณะตัวละครต่อเนื่อง ดังนี้

ในเรื่องละอองดาวมีตัวละครสำคัญคือ ท่านชายสดาฯ ซึ่งเป็นหลานของ พระองค์เจ้าพรวณางค์ นกตล ตัวละครตัวนี้มีลักษณะสำคัญคือเป็นตัวละครที่ ไปปรากฏบทบาทในนวนิยายของพนมเทียนอีกหลายเรื่อง คือสกาวเดือนและรัศมีแฉะ ซึ่งทั้งสองเรื่องเป็นภาคต่อกันเพื่อความสมบูรณ์ของเรื่อง สกาวเดือนเป็นเรื่องราว ของเด็กสาวจอมแก่นแห่งไร่ราชไมตรีที่ชื่อสกาวเดือนหรือกระต่าย และทรงกลด บริรักษ์นรากร กล่าวถึงมิตรภาพระหว่างคนทั้งสองที่พัฒนาเป็นความรัก ในเรื่องรัศมีแฉะ ซึ่งเป็นภาคต่อกันหลังจากสามปีถัดมา เด็กสาวกระต่ายซึ่งกลายเป็นนางสาว สกาวเดือน ราชไมตรี กับความรักของทรงกลด บริรักษ์นรากร ในเรื่องนี้มีตัวละคร

สำคัญคือ ท่านชายสดาญ ที่มาหลงรักสกาเวเดือน ราชไมตรี นอกจากนี้ในเรื่องมัสยา ซึ่งเป็นเรื่องราวของมัสยาและร้อยตำรวจโทลักษณะ โดยมีท่านชาย สดาญเป็นผู้ช่วยให้ความรักของมัสยาและร้อยตำรวจโทลักษณะสมหวัง เห็นได้ว่าทั้งสี่เรื่องมีตัวละครสำคัญ คือ ท่านชายสดาญ เป็นตัวละครต่อเนื่องที่ปรากฏบทบาทในนวนิยายดังกล่าว

นอกจากนี้นวนิยายเรื่องสกาเวเดือนและรัศมีแขยังมีลักษณะของนวนิยายที่เป็นภาคต่อเพื่อให้เนื้อเรื่องสมบูรณ์ คือใช้ตัวละครชุดเดียวกัน เช่นเดียวกับนวนิยายของ ก.สุรางคนางค์ ในเรื่อง เขมรินทร์อินทรา และคุณครูอินทรา หรือเรื่องบ้านทรายทอง และพจมาน สว่างวงศ์

นวนิยายของพนมเทียนปรากฏวลีลักษณะตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายสี่เรื่อง คือ ละอองดาว สกาเวเดือน รัศมีแข และมัสยา ซึ่งมีตัวละครท่านชายสดาญ เป็นตัวละครต่อเนื่องในเรื่องที่กล่าวมา ดังนั้นจึงพบว่าพนมเทียนใช้ลักษณะตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของตน

3. ตัวละครต่อเนื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากนวนิยายเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง พบว่าในนวนิยาย ดอกไม้สดซึ่งเป็นนามปากกาของหม่อมหลวงบุปผา (กฤษร) นิมมานเหมินท์ ถือเป็นนักเขียนกึ่งพาฝันกึ่งสมจริงรุ่นบุกเบิก งานเขียนของดอกไม้สด ได้รับการยกย่องว่าใช้ภาษาไทยได้อย่างงดงาม สามารถหยิบยกประสบการณ์มาดัดแปลงถ่ายทอดให้แก่ผู้อ่านในรูปแบบของนวนิยายได้เป็นอย่างดี

ลักษณะตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของดอกไม้สด พบว่าดอกไม้สดใช้ลักษณะตัวละครต่อเนื่องใน นวนิยายของตนจำนวน 3 เรื่องได้แก่เรื่องความผิดครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2473 เรื่องกรรมเก่า ใน พ.ศ. 2475 และเรื่องชัยชนะของหลวงนฤบาล เมื่อ พ.ศ. 2478 นวนิยายทั้งสามเรื่องมีระยะเวลาที่ต่างกัน แต่มีการใช้ตัวละครต่อเนื่องกันดังที่จตุพล บุญพรัตน์ กล่าวถึงงานเขียนของดอกไม้สดว่า ได้เขียนนวนิยายโดยใช้ลักษณะตัวละครต่อเนื่องดังจะพบว่าในนวนิยายเรื่อง ชัยชนะของหลวงนฤบาล ซึ่งแต่งขึ้นในปี พ.ศ. 2478 ผู้แต่งได้นำตัวละครจากเรื่อง ความผิดครั้งแรก (2473) อาทิ วไล อมรา อำนวย หลวงปราโมทย์ หลวงนฤบาลฯ มาร่วมบทบาทกับบุษพงศ์ อัมพร จากเรื่อง กรรมเก่า (2475) (จตุพล บุญพรัตน์, 2548)

ดังนั้นนวนิยายของดอกไม้สดจึงปรากฏวลีลักษณะตัวละครต่อเนื่องจากทั้งสามเรื่องนวนิยายเรื่องความผิดครั้งแรก เขียนขึ้นในพ.ศ. 2473 มีตัวละครหลักในเรื่อง ได้แก่ วไล อมรา หลวงปราโมทย์ อำนวย และหลวงนฤบาลบรรเทิง เป็นเรื่องราวของ

สองพี่น้อง วไลและอมรากับความผิดครั้งแรกในการตัดสินใจแต่งงานของวไลกับ หลวงปราโมทย์

ในพ.ศ. 2475 ดอกไม้สดได้เขียนนวนิยายเรื่อง กรรมเก่า เป็นเรื่องราวของ ตัวละครหลัก คือ นุช อัมพร และพงศ์ ซึ่งนุชและอัมพรได้รับอุปการะจากเจ้าพระยา รัตนวาที โดยที่ทั้งสองไม่ทราบว่าบิดาที่แท้จริงกำลังป่วยหนักหลังจากพิษโทษจำคุก ถึง 20 ปี เนื่องจากฆ่าบิดาของภรรยา เมื่อทั้งสองทราบความจริงจึงได้อยู่ปรนนิบัติ บิดาของเธอ โดยมีพงศ์ทนายความหนุ่ม น้องชายของคุณหญิงรัตนวาที ได้แอบรักนุชอยู่ เมื่อนุชได้เขียนจดหมายบอกพงศ์ว่าทราบความจริงแล้ว พงศ์จึงมาหานุชและชวนนุช แต่งงาน เรื่องนี้จึงจบลงด้วยความสุข

นวนิยายเรื่องสำคัญที่ดอกไม้สดได้นำตัวละครจากทั้งสองเรื่องมาพบกัน ในลักษณะการต่อเนื่อง คือเรื่อง ชัยชนะของหลวงนฤบาล เขียนขึ้นในพ.ศ. 2478 เรื่องนี้กล่าวถึงตัวละครเอก หลวงนฤบาลบันเทิงที่เป็นตัวละครรองในเรื่องความผิด ครั้งแรก ได้มาเป็นข้าหลวงประจำจังหวัดนครสวรรค์มีโอกาสดำเนิน รับ พงศ์และนุช ส่วนอัมพรก็เป็นครูโรงเรียนประจำจังหวัดนครสวรรค์เช่นกัน หลังจากนั้นหลวงนฤบาลฯ ได้มีโอกาสต้อนรับ วไลและบิดาของเธอซึ่งมาพักผ่อนตามแผนการของอำนวย และอมรา

ลักษณะตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของดอกไม้สดทั้งสามเรื่องเขียนต่างปีกัน แต่การนำตัวละครจากสองเรื่องมาพบปะและร่วมบทบาทกันในเรื่องที่สาม เป็นความ ต่อเนื่องของตัวละคร โดยเฉพาะในลักษณะการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละคร เช่น หลวงนฤบาลบันเทิง เป็นตัวละครรองในเรื่อง ความผิดครั้งแรก แต่เป็นตัวละครเอก ในเรื่องชัยชนะของหลวงนฤบาล หรือ อมราและอำนวย เป็นตัวละครเอกในเรื่อง ความผิดครั้งแรก แต่เป็นตัวละครรองในเรื่อง ชัยชนะของหลวงนฤบาล เป็นต้น ดังนั้น ในนวนิยายของดอกไม้สดจึงมีลักษณะตัวละครต่อเนื่องปรากฏชัดเจน และเป็นยุคแรกๆ ของการใช้ตัวละครต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นแนวทางในการเขียนนวนิยายของนักเขียน รุ่นใหม่ได้

ส่วนนักเขียนผู้มีชื่อเสียงอีกผู้หนึ่งคือ ว.ณ.ประมวญมารค หรือ หม่อมเจ้า ภิภาติ รั้งสิต ทรงเป็นพระธิดาในพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ หรือ ที่รู้จักในนามปากกา น.ม.ส

ว.ณ ประมวญมารค มีผลงานนิพนธ์นวนิยายหลายเรื่อง โดยเฉพาะนวนิยายที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคือเรื่อง ปริศนา ซึ่งเป็นนวนิยายที่อยู่ในใจของผู้อ่านมาหลายยุคหลายสมัย ในการศึกษาลักษณะตัวละครต่อเนื่องในงานนิพนธ์ของ ว.ณ ประมวญมารค มีความสัมพันธ์กับนวนิยายเรื่อง ปริศนา เพราะนอกจากเรื่อง ปริศนา ยังปรากฏ นวนิยายอีกสองเรื่องที่มีความต่อเนื่องกัน ได้แก่เรื่อง เจ้าสาวของอานนท์ และรัตนาวดี ซึ่งเรียกว่าเรื่องชุดปริศนา

ลักษณะตัวละครต่อเนื่องในเรื่องชุดปริศนา ของ ว.ณ ประมวญมารค เริ่มต้นจากนวนิยายเรื่อง ปริศนา เป็นนวนิยายประเภทโรแมนติก แนวเรื่องอยู่ในแวดวงของชนชั้นสูง โครงเรื่องง่ายไม่ซับซ้อน เป็นเรื่องภายในครอบครัวของปริศนาเอง เนื่องจากแม่ของปริศนาไม่ได้มาจากตระกูลขุนนาง ซ้ำยังยากจน พ่อแม่ของสามจึงไม่ยินดีที่จะรับเป็นลูกสะใภ้ เมื่อพ่อของปริศนาตาย แม่จึงลำบากยิ่งขึ้นต้องอดทนต่อความรู้สึกยากลำบากเลี้ยงลูกสาวถึง 4 คน ปริศนาเป็นลูกสาวคนสุดท้ายและเกิดหลังจากพ่อตายถึง 6 เดือน ทำให้เป็นปริศนาในหมู่ญาติของพ่อว่า ปริศนาอาจไม่ใช่ลูกพ่อ อาจเป็นผู้เดียวที่หวังดีต่อครอบครัวปริศนา จึงขอปริศนาไปเลี้ยงที่อเมริกาตั้งแต่ยังเล็ก และส่งกลับเมืองไทยเมื่อโตเป็นสาว ปริศนาจึงได้พบหม่อมเจ้าพจนปรีชาและสมรสกันที่สุดในที่สุด จะเห็นว่ามิโครเรื่องอย่างธรรมดา แต่สิ่งที่ตั้งใจผู้อ่านคือบทบาทของตัวละครที่เหมือนมีชีวิตจริง ปริศนาจึงเป็น นวนิยายที่อ่านสนุก ให้ความเพลิดเพลินตลอดเรื่อง และจบอย่างสมใจผู้อ่าน

ลักษณะเด่นของตัวละครในเรื่อง ปริศนา นอกจากตัวละครเอก เช่น ปริศนา และหม่อมเจ้าพจนปรีชาแล้วในเรื่องยังประกอบด้วยตัวละครสำคัญอีกหลายตัว เช่น อุบล อนงค์ ลินี พี่สาวของปริศนา หม่อมเจ้าหญิงรัตนาวดี ขนิษฐาของหม่อมเจ้าพจนปรีชา อานนท์และนพเพื่อนของปริศนา ประวิษ คู่หมั้นของอนงค์ เป็นต้น ตัวละครในเรื่องปริศนาเป็นตัวละครที่ถูกกำหนดบทบาทอย่างเหมาะสม ทำให้ปริศนาเป็นนวนิยายขนาดยาวที่อ่านสนุก การปล่อยตัวละครของว.ณ ประมวญมารค ค่อยเป็นค่อยไป ผู้อ่านจะได้ยินชื่อรู้จักและคุ้นเคยกับตัวละครนั้นๆ ในที่สุด

เรื่องที่สองในชุดปริศนาคือ เจ้าสาวของอานนท์ กล่าวได้ว่าทั้งสองเรื่องใช้ตัวละครชุดเดียวกัน มีโครงเรื่องเช่นเดียวกันแต่เปลี่ยนให้อานนท์เป็นตัวละครเอกของเรื่อง ซึ่งอานนท์เป็นหนุ่มนักเรียนนอก รูปหล่อ พ่อรวย นิสัยดี รักสนุกและใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อ แต่ในอีกด้านหนึ่งอานนท์เป็นคนขยันขันแข็งในหน้าที่การงาน รู้จักความเหมาะสม

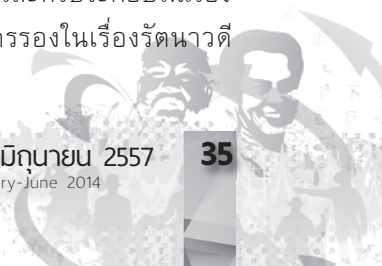
ความควร ในทุกเรื่อง รู้จักค่าของชีวิต ส่วนตัวละครเอกหญิงของเรื่อง คือ สุชาดา เป็นสาวรูปร่างสวย หน้าตาหมคมดจืด ยิ้มสวยอย่างยิ่งเพราะมีรูปปากงาม ฟันงาม บุคลิกทั่วไปไม่ต่างจากปรีศานักและยังเป็นญาติกันด้วย

เมื่อจบเรื่องเจ้าสาวของอานนท์ ผู้อ่านจะรู้สึกว่าการประชันประชันเรื่องปรีศาน่าชมสมบูรณขึ้น เพราะตัวละครได้รับความสุข ความสมหวังอีกหลายคู่ การดำเนินเรื่องมีส่วนทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนพบปะเพื่อนเก่าที่จากกันไปนาน ตัวอย่างเช่น ตอนที่อานนท์แนะนำตัวเองในบทนำว่า “...ผมหรือครับ ก็คือนายอานนท์ วิทยธร คนเก๋นั่นเองแหละ ผมเป็นสหายเอกของปรีศาน่าล่ะครับ...” (ว.ณ ประมวลมารค, 2540) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าตัวละครทั้งสองเรื่องมีความต่อเนื่องกัน

เรื่องสุดท้ายในชุดปรีศานา คือเรื่องรัตนาวดี เป็นเรื่องแนวแปลกจากเรื่องปรีศานา และเจ้าสาวของอานนท์ เพราะผู้เขียนอยากเล่าเรื่องท่องเที่ยว แต่ไม่ชอบเขียนแบบท่องเที่ยวธรรมดาเกรงว่าจะน่าเบื่อ จึงผูกให้เป็นเรื่องอ่านเล่นใช้จดหมายในการช่วยดำเนินเรื่อง แล้วสร้างตัวละครเพื่อตีมารมณผู้อ่านไปตามโครงเรื่องที่วางไว้

เรื่องรัตนาวดีไม่เกี่ยวข้องกับสองเรื่องแรกเท่าใดนัก หากแต่แยกออกมาเป็นเรื่องราวของท่านหญิงรัตน หรือหม่อมเจ้ารัตนาวดีในวัยสาว หรือที่รู้จักจากเรื่องปรีศานาคือท่านหญิงรัตน ขนิษฐาของหม่อมเจ้าพจนปรีชาและเป็นลูกศิษย์ของปรีศานาที่โรงเรียนลีลาลย์ แต่ตัวละครในเรื่องรัตนาวดีที่ต่อเนื่องมาจากเรื่องปรีศานาและเจ้าสาวของอานนท์ก็มีไม่น้อย เช่น วิมล เพื่อนของหม่อมเจ้ารัตนาวดี นพ น้องของอานนท์ ในเรื่องปรีศานา นพเป็นเพื่อนรักของปรีศานาอีกคน เป็นต้น

การศึกษาลักษณะตัวละครต่อเนื่องในงานของ ว.ณ. ประมวลมารค พบว่าเรื่องชุดปรีศานาที่ประกอบด้วย นวนิยาย 3 เรื่องคือ ปรีศานา เจ้าสาวของอานนท์ และรัตนาวดี มีตัวละครต่อเนื่องกันอย่างชัดเจนเช่น ตัวละครเอกเปลี่ยนเป็นตัวละครรองและเปลี่ยนเป็นตัวละครประกอบ ตัวอย่างเช่น ปรีศานาและหม่อมเจ้าพจนปรีชาเป็นตัวละครเอกในเรื่องปรีศานา และเป็นตัวละครรองในเรื่องเจ้าสาวของอานนท์ ส่วนในเรื่องรัตนาวดีมีบทบาทไม่มากนัก จึงจัดว่าเป็นตัวละครประกอบของเรื่องรัตนาวดีทั้งปรากฏลักษณะตัวละครรองเปลี่ยนเป็นตัวละครเอกและตัวละครประกอบ เช่น อานนท์ เป็นตัวละครเอกในเรื่องเจ้าสาวของอานนท์แต่เป็นตัวละครรองในเรื่องปรีศานา เป็นเพื่อนปรีศานาซึ่งปรากฏตอนท้ายเรื่อง และเป็นตัวละครประกอบในเรื่องรัตนาวดีเพราะกล่าวถึงว่าเป็นพี่ชายของนพที่เป็นตัวละครรองในเรื่องรัตนาวดี

ตัวละครหม่อมเจ้ารัตนาวดีก็เป็นตัวละครหนึ่งที่มีลักษณะเป็นตัวละครรองเปลี่ยนมาเป็นตัวละครเอกจากเรื่องปริศนา หม่อมเจ้ารัตนาวดีเป็นชนนิษฐาของหม่อมเจ้าพจนปรีชาซึ่งเป็นตัวละครเอกและเป็นลูกศิษย์ของปริศนาที่โรงเรียนลีขาลัย แต่ในเรื่องรัตนาวดีนี้หม่อมเจ้ารัตนาวดีได้เป็นตัวละครเอกอย่างเต็มตัว และมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของวัย คือเป็นสาวขึ้นจากเรื่องปริศนา หรือตัวละครปริศนาเองก็มีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ ในเรื่องรัตนาวดี ปริศนามีลูกแฝด ดังนี้ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีตัวละครอีกหลายตัวที่มีลักษณะต่อเนื่องกันในเรื่องชุดปริศนา ซึ่งบทบาทของตัวละครแต่ละตัวเมื่อต่อเนื่องกันแล้วทำให้เรื่องมีความสมบูรณ์มากขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าผลงานนวนิยายชุดปริศนาของ ว.ณ ประมวลวุฒิมารค มีลักษณะของตัวละครต่อเนื่องปรากฏอยู่

นอกจากนี้ยังมีนักเขียนรุ่นใหม่ที่ใช้ลักษณะตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของตน ได้แก่ปิยะพร ศักดิ์เกษม และกิงฉัตร ซึ่งทั้งสองเป็นนักเขียนที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านในปัจจุบัน

ตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ซึ่งเป็นนามปากกาของ นันทพร ศานติเกษม นับเป็นนักเขียนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถโดดเด่น นอกจากนวนิยายจะได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วแล้ว นวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังได้รับรางวัลจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ เช่น นวนิยายเรื่องทรายสีเพลิง รากนครา และบัลลังก์แสงเดือน

นอกจากนี้ในการสร้างตัวละครของปิยะพร ศักดิ์เกษม ยังมีความน่าสนใจเกี่ยวกับการใช้ตัวละครต่อเนื่อง จากบทสัมภาษณ์ของปิยะพร ศักดิ์เกษมโดยรินคำได้กล่าวถึงตัวละครหลายตัวที่มีบทบาทอยู่ในนวนิยายของปิยะพรเรื่องอื่นๆ ด้วย ว่าการใช้ตัวละครให้ปรากฏแค่ฉากสองฉาก แล้วรู้สึกเสียดายที่จะต้องสร้างตัวละครใหม่จึงเอาตัวละครเก่าที่มีอยู่แล้วมาใช้ในเรื่องอื่น เช่น การเอาตัวละครเอกในเรื่องระบำดาว มาใช้เป็นตัวละครเปิดเรื่องใน ทรายสีเพลิง โดยให้เป็นเพื่อนรุ่นน้องของนางเอก เป็นต้น ด้วยคิดว่าเป็นความท้าทายปิยะพร ศักดิ์เกษม จึงใช้ลักษณะตัวละครต่อเนื่องมาโดยตลอด (รินคำ, 2551) ซึ่งปิยะพร ศักดิ์เกษมได้กล่าวถึงตัวละครต่อเนื่องของตนโดยสามารถสรุปได้ดังนี้

ลักษณะที่หนึ่งคือทำด้วยความคิดถึงและต้องการส่งข่าวให้ผู้อ่านทราบว่าตัวละครที่ผู้อ่านเคยติดตามนั้นยังอยู่ดีมีสุขหรือไม่ เช่น การเอ่ยถึงรสา ศิดาและงามสรรพไว้ในเรื่องทรายสีเพลิง และเอ่ยถึงบุรีในเรื่องโนบ่งมนตรา เป็นต้น

แต่ปิยะพร ศักดิ์เกษม ก็ได้ให้ตัวละครปรากฏตัวมาเพียงเพื่อแก้ความคิดถึงเท่านั้น แต่เมื่อมาปรากฏตัวแล้วก็ได้ ใช้ งานตัวละครโดยไม่มีบทบาทในเรื่องอื่นอีก

ลักษณะที่สอง ผู้อ่านไม่จำเป็นต้องอ่านนวนิยายทุกเรื่องต่อเนื่องกัน เช่น หากผู้อ่าน อ่านเรื่อง ลับแลลายเมฆ โดยไม่ได้อ่านได้เงาตะวัน หรืออ่านบัลลังก์แสงเดือน โดยไม่ได้อ่าน ดอกไม้ในป่าหนาวได้ร่มไม้เลื้อย-เรือนศิรา ก็สามารถทำได้ เพราะผู้เขียน ได้อธิบายลักษณะของตัวละครไว้ละเอียดพอ

ลักษณะที่สาม เมื่อเขียนถึงตัวละครตัวหนึ่งในเรื่องหนึ่งแล้วเกิดความรู้สึกว่า คุณสมบัติของเขาลึกซึ้ง และซับซ้อนเกินกว่าที่จะจบลงในเรื่องเดียว เช่น น้าโชคซึ่งมี บทบาทครั้งแรกในเรื่องระบำดาว...เขาเป็นคนขวางโลก ปากร้ายแต่มีความคิดลึกซึ้ง และซื่อตรงอย่างยิ่ง คนคนนั้นควรจะต่อมีเบื้องหลังที่รุนแรงสะท้อนอารมณ์ ดังนั้นปิยะพร ศักดิ์เกษมจึงหยิบเขามาเป็นตัวเอกเพื่ออธิบายความเป็นมาของบุคลิกและความคิด ของเขาในเรื่องดอกไม้ในป่าหนาว เป็นต้น

จากบทสัมภาษณ์ของปิยะพร ศักดิ์เกษม ได้กล่าวถึงการสร้างตัวละครต่อเนื่อง ของตนว่า “ด้วยแนวความคิดที่ดิฉันคิดว่า คนเรานั้นต้องมีหลายแง่และหลายมุม สุดแต่ว่า เราจะพลิกแงใดและมุมไหนให้ใครมองเท่านั้นเอง การโยงทุกครั้งไม่ได้ วางแผนไว้ล่วงหน้า สุดแต่ว่าจะไปสะดุดที่บทบาทและบุคลิกของใคร... เพียงแต่การโยง ทุกครั้งต้องคิดตรวจสอบ ช่วงเวลาในเรื่องแต่ละเรื่องให้สอดคล้องถูกต้องที่สุดเท่านั้น ค่ะ แต่การไม่ได้คิดวางแผนไว้ล่วงหน้าไม่ได้หมายความว่าจะสั๊กแต่ว่าโยงเข้าไป อย่างลวก ๆ หรือไร้จุดหมาย ดิฉันไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าว่าจะทำก็จริงแต่ก็ทำ อย่างมีแผนการรองรับค่ะ ขออธิบายให้ชัดเจนขึ้นดังนี้ค่ะ ดิฉันเขียนเรื่อง ได้ร่มไม้ เลื้อยก่อน ตอนที่เขียนได้ร่มไม้เลื้อยนั้นยังไม่ได้วางแผนเลยว่า จะเขียนเรือนศิราและ รากนครา... เพียงแต่เมื่อเขียนได้ร่มไม้เลื้อยไป ถึงจุดที่พล็อตเกิดดิฉันก็มองเห็นว่า เรื่องนี้ ‘ต่อ’ ได้ เพราะพล็อตต้องเติบโตขึ้นมาเป็นเด็กที่มีปมมากมายอยู่ในใจ แนนอนแต่การจะแก้ปม ในใจของพล็อตในได้ร่มไม้เลื้อย จะทำให้โครงสร้างและ จุดมุ่งหมาย โดยรวมของเรื่องได้ร่มไม้เลื้อยรวนไปทั้งหมด ฉะนั้นสร้างเรื่องใหม่แล้ว แยกมาแก้ปมนี้ ที่เรื่องใหม่จะดีกว่า... “เรือนศิรา” จึงเกิดขึ้น ...ถึงแม้นวนิยายของดิฉัน แต่ละเรื่องจะมีตัวละครเกี่ยวโยงกัน แต่ทุกเรื่องก็จบสมบูรณ์ในตัวเอง ไม่มีความจำเป็นต้องอ่านต่อกัน และไม่จำเป็นต้องเอาเรื่องมาต่อกัน ยกเว้นแต่ว่าผู้อ่านจะนึกสนุก ที่จะทำอย่างนั้นค่ะ” (ปิยะพร ศักดิ์เกษม, 2543)

ในนวนิยายของปิยะพร คัคคีเกษมได้ปรากฏลักษณะตัวละครต่อเนื่องอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ปิยะพรให้ความสำคัญในเรื่องตัวละครต่อเนื่องและเป็นวิธีการหนึ่งที่ปิยะพรใช้อย่างสม่ำเสมอในนวนิยายของตน วิธีการสร้างตัวละครต่อเนื่องของ ปิยะพร คัคคีเกษม มีสามลักษณะคือ หนึ่งใช้ตัวละครที่ผู้อ่านเคยรู้จักมาแสดงความเป็นไปของตัวละครนั้น ทั้งเป็นการปูพื้นเพื่อใช้งานตัวละครต่อไปสองเป็นการหยิบตัวละครจากเรื่องเก่ามาใช้ในเรื่องใหม่ และสามใช้ตัวละครต่อเนื่องที่คุณสมบัติ เพราะตัวละครบางตัวมีคุณสมบัติลึกซึ้งและซับซ้อนเกินกว่าที่จะจบในเรื่องเดียว ดังนั้นจึงให้สืบบทบาทในเรื่องอื่นอีก ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าตัวละครต่อเนื่องของปิยะพร คัคคีเกษมถูกสร้างด้วยความเหมาะสมทั้งเวลา เรื่องราว และความสัมพันธ์ของตัวละคร

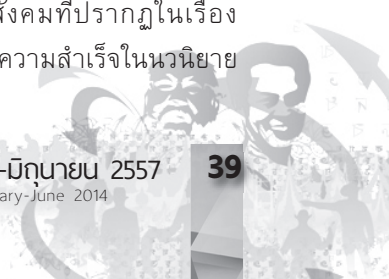
ส่วนนวนิยายของกິงฉัตรซึ่งเป็นนักเขียนอีกผู้หนึ่งที่ใช้ตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของตนอย่างเด่นชัด กິงฉัตร เป็นนามปากกาของ ปาริฉัตร ศาลิคุปต์ ซึ่งเคยทำงานเป็นนักข่าวอยู่ในระยะสั้นๆ ก่อนจะมาทำงานด้านการเขียนนวนิยาย โดยใช้นามปากกาว่า กິงฉัตร จนเป็นนักเขียนที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน นวนิยายของกິงฉัตรมีความน่าสนใจในแง่ของการสร้างตัวละครต่อเนื่องจาก เรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง สุธาทิพย์ โมราลอย ได้สัมภาษณ์กິงฉัตรซึ่งกล่าวถึงแนวคิดในการใช้ตัวละครต่อเนื่องว่า “ความคิดความฝันที่จะเขียนนวนิยายที่มีเนื้อหาเป็นชุดต่อเนื่อง (ประมาณ 3 เรื่อง) แรกหน่อ ออกมาหลังจากที่ได้อ่านนวนิยายหลายๆ ชุดของนักเขียนหลายๆ ท่านทั้งไทยและเทศแบบชนิดโงหัวไม่ขึ้น (โรคประจำตัวที่รักษาไม่หายขาดสักที) โดยเฉพาะในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา ในความรู้สึกของฉัน การได้ติดตามเรื่องราวของตัวละครที่เคยผ่านตาที่เคยรู้จักมักคุ้น จากเรื่องหนึ่งสู่อีกเรื่องหนึ่งเป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจชวนติดตามและให้ความรู้สึกสนิทสนม ราวกับเปิดประตูมาพบกับเพื่อนที่คุ้นเคยกันมาก่อนยืนอยู่ตรงหน้า ได้ย้อนระลึกถึงอดีตและติดตามรู้จักชีวิตของเขาเพิ่มเติมจากที่เคยรู้เพียงบางๆ ในเรื่องที่ผ่านมา” (สุธาทิพย์ โมราลอย, 2538)

จะเห็นได้ว่ากິงฉัตรได้แนวคิดในการใช้ตัวละครต่อเนื่องมาจากการได้อ่านนวนิยายของนักเขียนคนอื่นๆ ที่มีลักษณะของตัวละครต่อเนื่องจึงเกิดความชื่นชอบเพราะเห็นว่าตัวละครดังกล่าวมีเสน่ห์ชวนติดตาม ด้วยเหตุนี้ กິงฉัตรจึงเขียนนวนิยายที่มีลักษณะตัวละครต่อเนื่อง ออกมาไม่ต่ำกว่า 16 เรื่อง โดยมีการให้บทบาทของ

ตัวละครที่แตกต่างกัน กล่าวคือตัวละครต่อเนื่องของกึ่งนัตรปรากฏในสองรูปแบบคือ การเปลี่ยนแปลงบทบาทของตัวละครต่อเนื่องกับการคงบทบาทของตัวละครต่อเนื่อง อาทิ ในนวนิยายที่มีตัวละครเอกหญิงสามตัวคือ มัทนา สารวารีและมีศณา ซึ่งทั้งสามเป็นตัวละครเอกหญิงจากสามเรื่อง คือ มายาตวัน มนต์จันทร์ และฟ้ากระว้างดาว ตัวละครทั้งสามจากสามเรื่องนี้มีความต่อเนื่องกันเป็นพิเศษในลักษณะที่มีการดำเนินเรื่องในระยะเวลาเดียวกันด้วย

สรุป

จากการศึกษาการสร้างตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายของนักเขียนไทยปรากฏ 3 ลักษณะ คือในรูปแบบตัวละครชุด ตัวละครภาคต่อ และตัวละครต่อเนื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากนวนิยายเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง โดยตัวละครชุดเป็นตัวละครที่พบในนวนิยายของ ป. อินทรปาลิต โดยพบในนวนิยายเรื่อง สามเกลอ มีการใช้ตัวละครชุดเดียวกันในทุกตอน แม่นวนิยายเรื่องนี้มีความยาวมาก เนื้อเรื่องก็ยังคงเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครพล นิกร กิมหงวน และตัวละครอื่นก็ยังคงบทบาทเช่นเดิม ดังนั้นในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการใช้ตัวละครต่อเนื่องที่มีบทบาทคงเดิม ตัวละครภาคต่อ เป็นตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายที่เป็นภาคต่อกันเพื่อความสมบูรณ์ของเรื่อง ลักษณะดังกล่าวพบในนวนิยายของ ก.สุรางคนางค์ เรื่องเชมรินทร์-อินทรีราภาคต่อคือเรื่องคุณครูอินทรีรา และเรื่องบ้านทรายทอง มีภาคต่อคือเรื่องพจมานสว่างวงศ์ นอกจากนี้พบตัวละครภาคต่อในนวนิยายของพนมเทียน เรื่องสกาเวเดือนและรัศมีแซ่ ดังนั้นตัวละครในลักษณะดังกล่าวจึงจัดว่าเป็นตัวละครต่อเนื่องที่คงบทบาทเดิมแม้จะไปปรากฏในนวนิยายอีกเรื่องหนึ่ง ตัวละครต่อเนื่องที่มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทจากนวนิยายเรื่องหนึ่งไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง ในการศึกษาพบว่าในนวนิยายของ ว.ณ ประมวญมารค เรื่องปริศนา เจ้าสาวของอาณันท์ และรัตนาวดี มีตัวละครต่อเนื่องกัน ในนวนิยายของดอกไม้สด เรื่องความผิดครั้งแรก กรรมเก่า และชัยชนะของหลวงนฤบาล เป็นนวนิยายที่มีตัวละครต่อเนื่องกัน ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมและกึ่งนัตรซึ่งมีลักษณะตัวละครต่อเนื่องกันอย่างชัดเจน การใช้ตัวละครต่อเนื่องในนวนิยาย นักเขียนได้ให้ความสำคัญในเรื่องการใช้ภาษาในแต่ละยุคสมัย ความสมเหตุสมผลและความเหมาะสมของเนื้อเรื่อง เหตุการณ์ ระยะเวลา บทบาทและความสัมพันธ์ของตัวละครแต่ละตัวในวัฒนธรรมสังคมที่ปรากฏในเรื่องด้วยเหตุนี้การใช้กลวิธีตัวละครต่อเนื่องจึงเป็นบทเรียนของความสำเร็จในนวนิยาย

อมตะที่ถูกนำเสนอหรือถ่ายทอดในรูปแบบอื่นๆ อีกในสมัยต่อๆ มาเช่น ละครเวที ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้น

ดังนั้นนักเขียนไทยผู้มีชื่อเสียงหลายคนจึงได้นำลักษณะตัวละครต่อเนื่องมาใช้ในการเขียนนวนิยายของตน ด้วยเหตุนี้การสร้างตัวละครต่อเนื่องจึงเป็นกลวิธีหนึ่งที่นักเขียนผู้มีชื่อเสียงในอดีตใช้ในการเขียนนวนิยายโดยผสมผสานลักษณะเด่นของวัฒนธรรมสังคมไทยคือโครงสร้างทางความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม เพื่อเป็นแนวทางให้นักเขียนรุ่นใหม่ใช้กลวิธีตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายต่อไปทั้งปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้บทความความสำเร็จของกลวิธีการสร้างตัวละครต่อเนื่องในนวนิยายที่ศึกษาในด้านวัฒนธรรมสังคมไทยนั้นพบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับผู้อ่านเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการสร้างตัวละครต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. สามารถนำแนวคิดจากกลวิธีการสร้างตัวละครต่อเนื่องไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวรรณกรรม โดยเฉพาะการวิจารณ์นวนิยาย
2. ควรมีการศึกษาโครงสร้างทางวรรณกรรมของนวนิยายที่มีความต่อเนื่องกัน เช่น การวิเคราะห์โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และแนวคิดสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. (2539). *วรรณกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ปิยะพร ศักดิ์เกษม, นามแฝง. (7 เมษายน 2552). *บันทึกเส้นทาง*. แหล่งที่มา http://www.piyapornclub.com/topic.php?topic_id=2096
- พลตระเวน. นามแฝง. (2544). *ป. อินทรปาลิต นักประพันธ์เอกผู้เขียนหนังสือได้ทุกรส*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ฟิลิปดา. นามแฝง. (2537). *100 คำถามสร้างนักเขียน : นิยาย คุณเขียนได้ด้วยตนเอง*. กรุงเทพฯ: ชบาพับลิชชิ่ง เวิร์กส.
- รินคำ. นามแฝง. (2551). *นัดพบนักเขียน*. ออล แม็กกาซีน, 2 กุมภาพันธ์. 40-43.
- ว.ณ ประมวญมารค. นามแฝง. (2540). *เจ้าสาวของอาณนท*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ดันอ้อแกรมมี.

- วิภา กงกะนันทน์. (2540). *กำเนิดนวนิยายในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- สุธาทิพย์ โมราลอย. (2538). 'กึ่งนิตร'อีกกึ่งก้านแกร่งแห่งป่าอักษร. *WRITER MAGAZINE* 50, 4 (พฤศจิกายน-ธันวาคม)
- อารีลักษณ์ พูลทรัพย์. (2547). *ภาพสะท้อนและนัยความหมายทางการเมืองบางประการจากหัตถนิยาย ชุตพล นิกร กิมหงวน*. ภาคนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อิงอร สุพันธุ์วณิช. (2548). *นวนิยายนิทัศน์*. กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์.

